

Enligt sändlista

Ellen Nystedt
Naturavdelningen
036-39 50 60Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post lansstyrelsen@f.lst.se
www.f.lst.se
Postgiro 3 51 76-7

Beslut om bildande av naturreservatet Rosenlunds bankar i Jönköpings kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Rosenlunds bankar, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1), som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara den geologiska formationen och de naturliga processer som är kopplade till formationen.
- tillvarata områdets stora värden för landskapsbilden och friluftslivet.
- bevara de värden för växt- och djurliv som finns inom området.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, samt 22 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se **Reservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 2).

Länsstyrelsen utser enligt 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Jönköpings kommun till förvaltare av reservatet.

Beslutet innebär att naturreservatet nu omfattar ett omkring 19 ha större område än det som skyddats genom tidigare beslut. Dessa tidigare beslut av Länsstyrelsen den 10 juni 1971 (dnr CR11-3-68) och den 20 maj 1987 (dnr 11.1211-770-87) upphör att gälla i och med att detta beslut om utökning av naturreservatet Rosenlunds bankar vinner laga kraft. Länsstyrelsens beslut om fastställande av skötselplan den 4 januari 1985 (dnr 11.1212-39-84) upphör att gälla i och med att detta beslut med tillhörande skötselplan vinner laga kraft.

Administrativa data

Namn	Rosenlunds bankar
Skyddsform	naturreservat
Beslut om Natura 2000	nej
Kommun	Jönköping
Församling	Ljungarum
Karta	fastighetskartan: 7E 1B terrängkartan: 7E SV
Lägesbeskrivning	intill Vättern mellan Jönköping och Huskvarna
Fastigheter	Rosenlund 2:1, 2:2, 2:3, Åstad 2, Åkerfältet 2
Fastighetsägarkategori	kommun
Gräns	enligt beslutskartan, bilaga 1
Förvaltare	Jönköpings kommun
Areal	37 ha

Beskrivning av området

Rosenlunds bankar är en israndsbildning som huvudsakligen blev till vid inlandsisens avsmältning för 12 000 år sedan. Jordlagersserien i bankarna är synlig i branterna genom att erosionen ständigt gör nya skärningar. Erosionsbranten är upp till 35 meter hög och 2 km lång och utgör ett dominerande inslag i landskapbildan, där den skjuter ut som en udde i södra Vättern. En stor koloni av backsvalor har en naturlig häckningsplats i bankarna.

Delar av rasbranten och den ovanliggande platån är beväxta med lövskog. I den fuktiga och lövrika miljön trivs många landlevande snäckor, bland annat den större barksnäcken. Den lövrika miljön är också värdefull för födosök och häckning hos fåglar. Skrämmafältets öppna miljö är en viktig lokal för rastande flyttfågel.

Rosenlunds bankar ligger inom gång- och cykelavstånd för stora delar av både Jönköping och Huskvarna. Det är därigenom ett populärt och betydelsefullt utflyktsmål för både lokalbefolkning och tillfälliga besökare i trakten.

Reservatsföreskrifter**A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden**

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. göra ingrepp i pågående naturliga erosionsprocesser så att utvecklingen i form av bankarnas naturliga reträtt störs genom att till exempel gräva, plöja, schakta, utfylla, terrassera, tippa eller anordna upplag, med undantag för utfyllning samt grävande som är grundare än 30 cm vid tillfälliga aktiviteter i samband med Elmia AB:s mässor inom delområde C1, för återställning av grässvål pga körskador i samband med att parkering tillåts inom delområde A under Elmia AB:s mässor samt för grävning grundare än 100 cm inom delområde C2
2. uppföra byggnad eller anläggning i delområde A och B, med undantag för underhåll av anläggningar samt för tillfälliga byggnader

- eller anläggningar vilka inte tränger ned i grässvålen, inom delområde A i samband med ELMIA AB:s mässor
3. borra, spränga eller bedriva täktverksamhet
 4. framföra eller ställa upp motordrivet fordon undantaget hela delområde C och i samband med Elmia AB:s mässor även för mässbesökare i delområde A samt vid klippning av gräs och snöröjning på öppna ytor i hela reservatet
 5. utföra vibrationsskapande aktivitet, t.ex. demonstration av tunga maskiner, inom en zon från övre kanten av branten och 50 meter inåt land
 6. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn, undantaget hela delområde C där tillstånd krävs
 7. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringssämnen, undantaget delområde C
 8. avverka eller skada träd eller bortföra vegetation inom delområde A och B, med undantag för de kulturväxter som härrör från Elmias första utställning "en grönare värld"
 9. så eller plantera skog
 10. plantera in för området främmande arter, med undantag för tillfälliga inplanteringar inom hela delområde C i samband med Elmia AB:s mässor

Inom reservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn inom hela delområde C
12. uppföra nytt stängsel eller annan hägnad
13. asfaltera, med undantag för asfalteringsarbeten på de ytor som redan är asfalterade samt för asfaltering av den grusväg i delområde C1 som går utmed reservatsgränsen i östlig riktning från stallplanen och viker 90 grader söderut mellan delområde A och bevattningsdammarna

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning och skyltning av reservatet samt underhåll av friluftsanordningar såsom bord och vilobänkar.
2. Underhåll och anpassning av gång- och cykelväg i förhållande till rasrisk.
3. Utförande av åtgärder för att uppnå syftet och bevarandemål enligt fastställd skötselplan (bilaga 2) i form av utglesning av skog för att bibehålla utsiktspunkter, snöröjning och klippning av gräs samt röjning av sly kring jätteekar.
4. Genomförande av undersökning av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
5. Vid behov utplacering av varingskyltar och skyddstaket vid branten för att uppmärksamma besökare på rasrisken.

C. Föreskrifter för allmänhet och sakägare enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. elda eller tälta med undantag för tältning i campingens regi inom delområde C samt för arrangerad eldning i kommunens regi, t.ex. valborgsbål inom delområde A.

Inom delområde A och B i reservatet är det förbjudet att:

2. förstöra eller skada strandbankarna, fasta naturföremål eller liggande eller stående döda träd
3. gräva upp eller plocka buskar, ris, örter, mossor eller lavar
4. klättra i anslutning till backsvalkolonierna eller på annat sätt störa djurlivet
5. fånga eller samla in ryggradslösa djur
6. utan Länsstyrelsens tillstånd sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning.
7. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande; undantaget området söder om gång- och cykelvägen i samband med ELMIA AB:s mässor

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och uppföljning enligt fastställd skötselplan (bilaga 2). Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av vägar, elleddningar eller gång/cykelbana. Från föreskrifterna undantas även åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande, som i förväg godkänts av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller/ kan gälla för området.

Ärendets handläggning

Under 1990-talets slut uppstod ett behov av att klargöra vad riksintresset Rosenlunds bankar innebär för verksamheter inom området. Det medförde även en diskussion kring naturreservatets avgränsning och föreskrifter, vilket bland annat omnämns i Jönköpings kommuns underlag till grönstrukturplan för Rosenlund daterat 1997-06-16. En dialog kring avgränsning av naturreservatet och föreskrifter inom naturreservatet har förts mellan Länsstyrelsen, kommunen, ELMIA AB och Rosenlunds Fastighets AB sedan våren 2001.

Länsstyrelsen upprättade i juni 2002 ett förslag till utökning av det befintliga naturreservatet inklusive ett förslag till ny skötselplan. Förslaget skickades för synpunkter till Stadsbyggnadskontoret. Stadsbyggnadskontoret överände förslaget till berörda förvaltningar (Tekniska kontoret och Fritidskontoret) samt till ELMIA AB och Rosenlunds Fastighets AB.

I december 2002 översände Stadsbyggnadskontoret protokoll från tekniska utskottet samt upprättad PM och yttrande från ELMIA AB och Rosenlunds Fastighets AB till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har beaktat samtliga inkomna synpunkter och stämt av dessa med kommunen, ELMIA AB och Rosenlunds Fastighets AB. Ett nytt förslag till beslut översändes till Stadsbyggnadskontoret i april 2003.

I september 2003 deltog Länsstyrelsen i ett förvaltningsmöte (Stadsbyggnadskontoret, Tekniska kontoret och Fritidskontoret) på Stadsbyggnadskontoret för att diskutera utvidgningen och förändringar i de planer som berörs av den planerade utvidgningen.

Inför remissutskick besökte representanter från Jönköpings kommun och Länsstyrelsen gemensamt området i april 2007 och under maj-juni 2007 gavs Jönköpings kommun och Elmia AB möjlighet att yttra sig om förslag till beslut och skötselplan.

För att möjliggöra utvidgning av det befintliga reservatet har en ny detaljplan för området utarbetats av Jönköpings kommun. Detaljplanen vann laga kraft den 15 februari 2008.

Förslag till beslut och skötselplan skickades den 29 augusti 2007 på remiss till Jönköpings kommun, Skogsvårdsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Jönköpings fågelklubb och Friluftsförbundet. Berörda sakägare förelades samtidigt att inkomma med yttrande. Yttranden har inkommit från Elmia AB, de lokala naturskyddsföreningarna i Jönköping och Huskvarna-Gränna, Friluftsförbundet och Jönköpings fågelklubb. Samtliga yttranden har tillstyrkt utvidgning av befintligt naturreservat. Detaljsynpunkter på skötselplan och önskemål om visst förtydligande i föreskrifterna har framförts. Naturskyddsföreningens kretsar och Jönköpings fågelklubb har framfört önskemål om att utvidga skyddat område ytterligare så att även Skrämmabäcken inkluderas. Utvidgning av skyddat område där även Skrämmabäcken var inkluderad diskuterades i ursprungliga förslag om utvidgning. Att utvidgningen innefattade Skrämmabäcken avslogs av Jönköpings kommun. I den nyligen fastställda detaljplanen är Skrämmabäcken avsatt som naturområde och anses därmed vara skyddat.

Skälen för beslutet

Naturreservatet Rosenlunds bankar bildades 1971 i syfte att skydda området för dess betydelse för kännedom om landets natur, sin märkliga beskaffenhet samt sin betydelse för det rörliga friluftslivet.

Rosenlunds bankar utgör riksintresse (NRO 06017) för den vetenskapliga naturvården genom områdets höga geologiska värden. Kärnan i bankarnas värde är den bestående föränderligheten i en utveckling som går tillbaka ända till inlandsisens avsmältning. Rosenlunds bankar har stor betydelse för studier och förståelse av de viktiga processer som har format landskapet i regionen. Det finns långvariga vetenskapliga studier av området, alltsedan 1907. Bankarna har ett stort värde för landskapbildningen och genom sitt tätortsnära läge för det rörliga friluftslivet. Rosenlunds bankar hyser även rödlistade arter, bland annat den större barksnäcka och backsvala.

För att bevara områdets geologiska värden är det av betydelse att den naturliga erosionen får fortsätta. Aktiviteter som påverkar de naturliga processerna måste därför förhindras. För att bevara landskapsformen och möjligheten att uppfatta denna måste den yttre delen av bankarna vara fri från bebyggelse och liknande anläggningar. Områdets stora betydelse för det rörliga friluftslivet genom sitt tätortsnära läge måste också tillgodoses och på sikt förbättras genom ökad tillgänglighet. Ett bevarande av området bidrar till uppfyllelse av miljömålen God bebyggd miljö och Ett rikt växt och djurliv. Länsstyrelsen bedömer att området behöver ett särskilt skydd mot exploatering och andra aktiviteter som kan påverka områdets stora värden för geologi, biologi, landskapsbild, friluftsliv och vetenskap. Området ska därför skyddas som naturreservat. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § miljöbalken avvägt föreskrifterna för området mot sakägarnas intressen och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen samt de för området gällande detaljplanerna (7 kap. 8 § miljöbalken).

Hur man överklagar m.m.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Beslutet skall kungöras i länets författningssamling, samt i Jönköpingsposten. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Monika Flodström beslutat och reservatshandläggare Ellen Nystedt varit föredragande, har även funktionsansvarig för områdesskydd Malin Lund, länsassessor Ulrika Källberg och naturvårdsdirektör Johan Uhr deltagit.

Monica Flodström

Ellen Nystedt

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

BESLUT**Datum**

2008-03-31

Beteckning

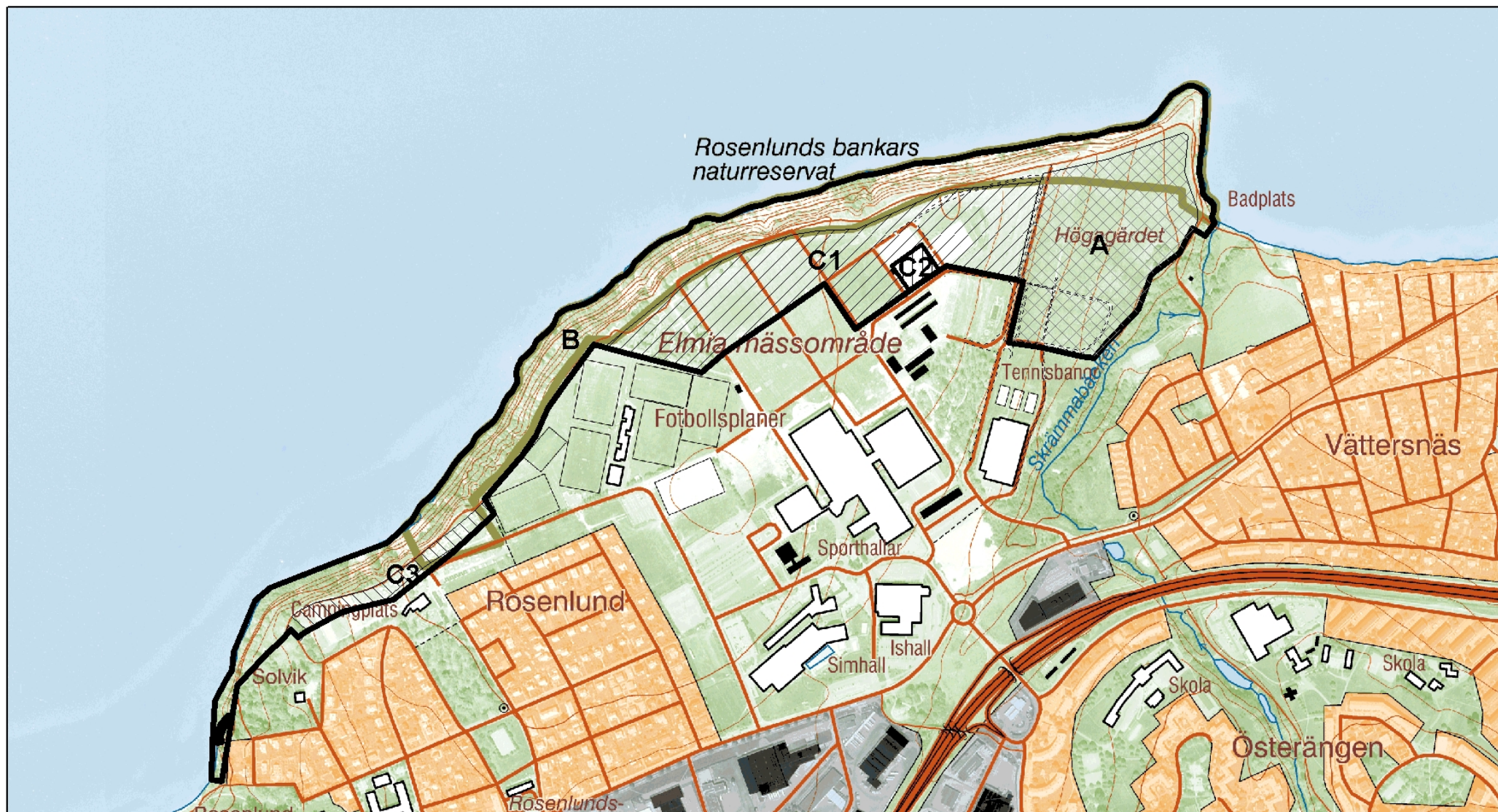
511-5170-01

Sida 7/7

Beslut om bildande av naturreservatet Rosenlunds bankar

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2008-03-31, dnr 511-5170-01

Delområden

© Lantmäteriet 2005. Ur GSD-Fastighetskartan
ärende 106-2004/188F.
Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.
Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

1:10 000

Enligt sändlista

Ellen Nystedt
Naturavdelningen
036-39 50 60

Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post lansstyrelsen@f.lst.se
www.f.lst.se
Postgiro 3 51 76-7

Skötselplan för naturreservatet Rosenlunds bankar i Jönköpings kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara den geologiska formationen och de naturliga processer som är kopplade till formationen
- tillvarata områdets stora värden för landskapsbilden och friluftslivet
- bevara de värden för växt- och djurliv som finns inom området

Beskrivning av området

Administrativa data

Namn	Rosenlunds bankar
Skyddsform	naturreservat
Beslut om Natura 2000	nej
IUCN-kategori	III – Naturmonument
Miljömål	God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Jönköping
Församling	Ljungarum
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets ostdel (13)
Karta	fastighetskarta: 7E 1b terrängkarta: 7E SV
Lägesbeskrivning	intill Vättern mellan Jönköping och Huskvarna
Fastigheter	Rosenlund 2:1, 2:2, 2:3, Åstad 2, Åkerfältet 2
Markägarkategori	kommun
Gräns	enligt beslutskartan, bilaga 1
Förvaltare	Jönköpings kommun
Areal	37 ha

Markslag

Skog	7 ha
Impediment	4 ha
Övrigt	26 ha

Naturtyper

Lövskogsbranter	7 ha	Gräsvall	9 ha
Vegetationsfria branter och slänter	4 ha	Mässområde och campingplats (gräsytor)	11,8 ha
Gräs- och örtvegetation	4,2 ha	Vägar, gångvägar m.m.	1 ha

Topografi, geologi och hydrologi m.m.

Rosenlunds bankar är en av Sveriges mest prominenta istidsavlagringar och är samtidigt med sin höga klint ett mycket karaktäristiskt blickfång för den som färdas längs Vättern söderut mot Jönköping. Det geologiskt definierade landskapselementet Rosenlunds bankar utgörs av området från Vättern och fram till gamla landsvägen mellan Huskvarna och Jönköping, det vill säga av mer än bara klinten.

Vättern har genom sin långsträckta form, betydande djup, och höjdförhållanden runt sjön i mycket karaktären av en fjord. Under den senaste nedisningen rörde sig inlandsisen i stort sett från norr mot söder i Vätternbäckens längdriktning. Under isavsmältningens avslutningsfas då isen tunnades ut över Småländska höglandet var den mäktigare isen i Vätternbäckenet fortfarande dynamiskt aktiv. Den rörliga ismassan förde med sig finkornigt moränmaterial från Visingsögruppens sedimentbergarter och isens smältvatten transporterade stora mängder grus, sand och finare material. Vid Vätterns sydände delades isen upp i två tungor; en följde det breda dalstråket söder om Jönköping och den andra styrde upp i Tenhultsdalen. I kilen mellan istungorna avsattes Rosenlunds bankar; en mäktig avlagring med i botten en finkornig morän följt av sandiga grusiga isälvsediment och på toppen en morän med enstaka stora urbergsblock.

Genom den olikformiga landhöjningen som är ett resultat av att inlandsisen var som mäktigast i norra Sverige, höjer sig landet mer i norr än i söder. Detta innebär att Vätterns vattenyta tippar mot söder. I nutid höjer sig vattenytan vid Vätterns sydände med ca 1,7 mm/år (Norrman 1964A). De nuvarande kust- och strandformerna vid Vätterns sydände är därmed resultatet av landskapsbildande processer under en allt långsammare höjning av vattenytan under ca 10 000 år med ringa påverkan av mänsklig aktivitet. Utformningen av bankarnas branta strandklint är främst betingad av de olika jordarternas mekaniska egenskaper, vågornas erosiva underminerande effekt, grundvatten-utflöden och ytvattendränering. Den pågående erosionen vid Rosenlunds bankar har uppskattats till ca 0,3 m per år av Weiler (1936) och till 0,25 m per år av Norrman (1964B).

Historik och markanvändning

För 4500 år sedan hade landskapet vid södra Vättern ett annat utseende än idag. Bankarna sträckte sig likt en landtunga ca 1 km längre ut i Vättern och vattenytan låg 10 meter lägre än nu (Fornminne 99:1). Arkeologiska lösfynd, yxor från stenåldern, har hittats vid bankarna, som förr benämndes Högagärdet. En beskrivning från 1670 berättar att ”många stora minnesmärken (gravkullar) har funnits på Högagärdet, men de har förstörts genom tiderna”. (Fornminnen 99:3, 105:1-4)

En gång i tiden ägdes Högagärdet av kungen. På Högagärdet hölls schäferi, en fårfarm för avel med inriktning på ylletyg. En man vid namn G.M. Posse fick 1786 rätt att avskilja torpet Rosenlund med tillhörande äng som utgjordes av en fjärdedel av Högagärdet. Åtta år senare fick han förvalta lika mycket till mot att han minskade erosionen med risvirke, växtplantering och stenmurar. I början av 1800-talet fick Commendeur Baron Posse möjlighet att bruka hela Högagärdet mot att han övertog kungens schäferi med 150 spanska får. Därmed blev Rosenlunds torp en herrgård och gav nytt namn åt bankarna.

Växt- och djurliv

Stora delar av rasbranterna och delar av platån uppe på bankarna är beväxt med lövskog. På krönet växer huvudsakligen ek, björk, gråal och asp. I branterna förekommer även ask, alm, lönn, oxel, hägg, sälk och hassel. I de övre delarna förekommer även ek. Det är sparsamt med ört- och gräsvegetation i de branta sluttningarna.

I den fuktiga och lövrika miljön trivs bland annat många landlevande snäckor. Två rödlistade snäckarter har hittats i området, större barksnäckan (*Ena montana*, VU) och bukspolsnäcka (*Macrogaster ventricosa*, NT). Den lövrika miljön är också värdefull för fågellivet. En stor koloni av backsvalar har en naturlig häckningsplats i bankarna medan Skrämmafältets öppna gräsbevuxna fält med dess närhet till både Skrämmabäcken och vätterstranden är en viktig lokal för rastande flyttfågel. Strandbrinken utgör även växtlokal för en rödlistad mossa, stor silverbryum (*Bryum funckii*, VU). I kanten av det öppna fältet och i anslutning till Skrämmabäcken växer ett antal spärrgreniga ekar av varierande ålder. Fem av dem står på Skrämmafältets ytterkant och har en omkrets mellan 300 och 700 cm. Dessa är särskilt skyddsvärda och berörs av åtgärdsprogrammet för skyddsvärda träd. Med en ålder på långt över 100 år så utgör dessa ett kulturarv från tiden då Högagärdet övergick från torp- till herrgårdsmiljö. Med sina grovbarkiga, strukturerade, solbelysta stammar och vida kronor utgör de även ett gynnsamt habitat för många ved-, mulm- och hålträdslevande skalbaggar.

Friluftsliv

Rosenlunds bankar ligger inom gång- och cykelavstånd för stora delar av både Jönköping och Huskvarna. Det är därigenom ett populärt och betydelsefullt utflyktsmål för både lokalbefolkning och tillfälliga besökare i trakten. En gång- och cykelväg går utmed rasbrantens hela sträckning.

Bebyggelse och anläggningar

Inom reservatets västra del ligger delar av Rosenlunds camping med uppställningsplatser för husvagnar. Parkering för reservatet finns i anslutning till Sannabadet. En lång sträcka av rasbranten mot söder stängs av av inhägnader mot idrottsanläggningen och Elmiafältet. Inom reservatets centrala och östra delar finns del av Elmia AB:s anläggning och utställningsytor.

Sammanfattning av områdets bevarandevärden

Rosenlunds bankar utgör ett framstående exempel på geologiska ackumulations- och erosionsprocesser med inslag av särskilda biologiska värden. Kärnan i bankarnas värde är den pågående föränderligheten av olikformig landhöjning och erosion som går tillbaka ända till inlandsisens avsmältning. Bankarna utgör en nyckellokal för tolkningen av isavsmältningsförloppet i Vättersänkan. Området är lättillgängligt för studerandes exkursioner och för en intresserad allmänhet. Den landskapliga särprägel är av särskilt värde för Jönköping-Huskvarnaområdets identitet då bankarna utgör ett av huvuddragen i landskapsbilden invid Vätterns södra strand. Den gräsbevuxna, trädfria platån är mycket viktig för landskapsbilden liksom för rastande flyttfåglar. I bankarna finns en stor koloni backsvalor, som här har en av länets få naturliga häckningslokaler. Delar av rasbranten och bankarna är beväxt med lövskog. I den fuktiga och lövrika miljön trivs många landlevande snäckor, bl.a. den större barksnäckan. Den lövrika miljön är också värdefull för fågellivet. I anslutning till Skrämmabäcken återfinns även 5 skyddsvärda jätteträd av ek.

Dokumentation

- Arbetsgrupp för översiktlig naturinventering och naturplanering inom Jönköpings kommun 1980: Naturinventering Jönköpings kommun. Rosenlundsbankarna. Mäster Gudmunds Gilles Årsbok 1953, Jönköping. Björklid, P.A. 1962: Geomorfologiska studier från Rosenlunds bankar vid Vätterns södra strand. Geografiska institutionen, Uppsala universitet.
- Hagconsult 1988: Berg- och jordslänter i Jönköpings kommun. Rasriskinventering 1988.
- Hagconsult 1989: Rosenlundsbankarna, undersökning av erosionsförhållanden.
- Jönköpings kommun 1997: Rosenlund – underlag till grönstrukturplan och program för detaljplan.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län, naturvårdsenheten 1971: Naturvårdsplan för Jönköpings kommun.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län 1971: Naturreservatsbeslut.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län 1987: Ändring av länsstyrelsens beslut rörande naturreseptat Rosenlunds bankar, Jönköpings kommun.
- Länsstyrelsen i Jönköpings län 1995: Natur – Jönköpings län. Sammanställning av inventeringar för Naturvårdsprogram Jönköpings län.
- Munthe, H. & Gavelin, A. 1907: Beskrifning till kartbladet Jönköping. SGU Aa 123.
- Naturvårdsverket 2000: Registerblad. Område av riksintresse för naturvård i Jönköpings län. NRO06017 Rosenlunds bankar.

- Nilsson, E. 1939: Huvuddragen av Vättertraktens geografiska utveckling under senkvartär tid. Mäster Gudmunds Gilles Årsbok 1939, Jönköping.
- Norrman, J.O, 1964A: Vätterbäckenets senkvartära strandlinjer. GFF 85
- Norrman, J.O, 1964B: Lake Vättern. Investigations on shore and bottom morphology. Meddelanden från Uppsala universitets Geografiska institution. Ser. A, Nr. 194.
- Svantesson, S-I. 1985: Beskrivning till jordartskartan Jönköping SV. Sveriges geologiska undersökning, ser. Ae nr 59.
- Waldemarsson, D. 1984: Jönköpingstraktens landformer i Lindqvist G. red. Före Jönköping, Småländska kulturbilder 1983. Jönköpings läns museum Jönköping.
- Waldemarsson, D. 1986: Weichselian lithostratigraphy, depositional processes and the deglaciation pattern in the southern Vättern basin, south Sweden. Lund University, Dept. of Quaternary Geology. Lundqua Thesis vol. 17. 128 pp.
- Weiler, G. 1936: Jönköping. En stadsgeografisk undersökning. Thesis. Göteborg.

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Den övergripande målsättningen med skötselåtgärder inom reservatet är att ta tillvara områdets olika värden, där de geologiska värdena väger tyngst och därefter värden för friluftslivet.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Naturreservatet är indelat i tre skötselområden, där skötselområde 3 i sin tur är indelat i tre delområden; 3a, 3b och 3c.

Skötselområde 1 – Skrämmafältet

9,2 ha

Naturtyp:	Gräsvall	9,0 ha
	Gräs- och örtvegetation	0,2 ha

Ett öppet fält som sluttar ned mot Skrämmabäcken. Fältet har stor betydelse för landskapsbilden. I kanten mot fältet står vidkroniga och grova ekar. Fem av dem har ett särskilt högt bevarandevärde då de har en omkrets som överstiger 3 meter och därmed uppfyller kriterierna i det nationella åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd.

Bevarandemål ¹

- Skrämmafältet är öppet och fritt från igenväxning av träd och buskar.
- Områdets ytbildning är naturlig.

¹ Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten. Ett problem är att det i många fall saknas bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. Ny kunskap kan medföra att de uppsatta målnivåerna ändras. Avvikelse från uppsatta bevarandemål behöver inte resultera i omedelbara skötselåtgärder.

- 50 % av stammarna på de 5 grövsta ekarna är solbelysta.

Skötselåtgärder

- Kontinuerlig grässlåtter av skrämmafältet under växtsäsongen.
- Behovsbaserad slyröjning kring ekarna. Dock ska enstaka enstaka buskar bevaras liksom enstaka ekplantor bevaras och släppas upp för att på sikt ersätta de gamla träden.

Upplysning

Det öppna fältet benämnt Skrämmafältet ska vara tillgängligt för reservatets besökare. Fältet ingår i föreskriftsområde A och i samband med mässor har ELMIA AB möjlighet att begränsa tillgängligheten inom större delen av området för reservatets besökare till förmån för mässbesökare.

Skötselområde 2 – Rasbranten med omgivning **16 ha**

Naturtyp:	Lövsöksbrant	7 ha
	Erosionsbrant	4 ha
	Gräs- och örtvegetation (inkl gångväg)	5 ha

Gränsen för skötselområdet och naturreservatet följer Vätterns vattenlinje vid normalt vattenstånd. Närmast Vättern utgörs naturreservatet av en rasbrant som på flera ställen är utsatt för en kraftig erosion. Erosionen beräknas till 25-30 cm/år, men sker oftast genom större ras inom begränsade partier. Den västra delen anses i nuläget något mer stabil, men ras sker även här. Vegetationen i rasbranten, främst lövskog, utgör delvis ett naturligt erosionsskydd. Nedan rasbranten återfinns en liten strand och sedan tar Vättern vid. Övan rasbranten återfinns den geologiskt intressanta platån som ger landskapet en viktig del av dess karaktär.

Bevarandemål¹

- Erosionen sker naturligt.
- Det ska finnas förutsättningar för häckande backsvälar.
- Det ska finnas förutsättningar för Större barksnäcka (*Ena montana*).

Skötselåtgärder

- De fyra kända, kvarvarande dagvattenutflöden bör vara tagna ur bruk till år 2020 så vattnet inte längre mynnar i rasbranten och påskyndar erosionen.
- Behovsbaserad klippning av gräs utmed gång/cykelstig.

Upplysning

Gräsbenvuxet område söder om gång- cykelväg men norr om staket får vid enstaka årliga tillfällen användas av Elmia AB i samband med mässor. Det är på detta område inte tillåtet att grusa eller göra andra anpassningar för att gynna mässaktiviteterna.

Skötselområde 3 – Inhägnat område **11,8 ha**

Naturtyp:	3a Inhägnat, terrasserat utställningsområde	9,2 ha
	3b Camping	1,2 ha

3c Utställningsområde med tomträtt 1,4 ha

Skötselområde 3 är avgränsat från skötselområde 1 och 2 med ett stängsel och nyttjas till camping- och utställningsverksamhet. Marken i skötselområdet ägs av Jönköpings kommun och har höga geologiska bevarandevärden. Området är indelat i tre mindre delområden vilka samtliga är i stort sett fria från träd och igenväxning. Delområde 3a och 3c utgörs av Elmia AB:s inhägnade utställningsområde och är inte tillgängliga för allmänheten. Delområde 3b utgörs av campingen och har begränsad tillgänglighet för allmänheten.

Delområde 3b utgörs av campingplatsen. Marken inom campingplatsen arrenderas ut av Jönköpings kommun.

Delområde 3a och 3c utgör större delen av Elmia AB:s inhägnade utställningsområde och är delvis terrasserat. Marken inom delområde 3b arrenderas till Elmia AB av Jönköpings kommun. I områdets västra del finns ett mindre, trädbevuxet parkområde som härrör från Elmia AB:s första mässa ”en grönare värld”. Delområde 3c omfattar en mycket liten del av Elmia AB:s inhägnade utställningsområde och återfinns ett hörn nära Elmia AB:s mässbyggnader, inom detta område har Elmia AB tomträtt.

Bevarandemål¹

- Verksamheter som pågår inom reservatet anpassas till att en naturlig erosion fortgår, bland annat genom att sedimentlagren inte påverkas och att temporära förändringar av ytbildningen återställs.
- Verksamheter och stängsel skall inte utgöra hinder eller påverka en naturlig erosion av rasbranterna.
- Området är fritt från träd och igenväxning, undantaget kulturväxterna från utställningen ”en grönare värld”.

Skötselåtgärder

- Verksamheter förändras och stängsel som avgränsar reservatets område tillgängligt för besökare flyttas när behov uppstår. Detta kan bland annat ha följande innebörd för de olika delområdena:
 - 3b: Campingplatsen får fortsätta med sin campingverksamhet, men bör uppmärksamma riskerna. På sikt måste en ny lokalisering hittas åt campingen ur säkerhetssynpunkt. Redan idag skulle ett större ras kunna beröra de yttre delarna av campingen.
 - 3a: Elmia AB får fortsätta med sin utställningsverksamhet men bör uppmärksamma att det kan finnas en ökad risk för erosion i samband med vissa typer av aktiviteter t.ex. stora konserter eller en stor mängd stora fordon.
 - 3c: Området berörs sannolikt inte av en naturlig erosionsprocess under de närmsta årtiondena och skötselåtgärder är i dagsläget inte nödvändiga.

Friluftsliv och gränser

Bevarandemål¹

- Gränserna ska vara markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
- Det ska finnas parkeringsmöjligheter för besökarna i reservatets närhet.
- Det ska finnas enstaka bänkar, bord och röjda utsiktspunkter samt en väl underhållen gång- och cykelväg genom hela reservatet.
- Informationstavlor som visar på områdets unika geologi med mera ska finnas vid lämpliga angöringspunkter. Tavlorna ska även innehålla karta över reservatsområdet och föreskrifter för besökarna.
- De anläggningar som på sikt riskerar att påverkas av fortlöpande, naturlig erosion bör genomföra aktuell verksamhet på ett ansvarsfullt sätt och vid behov hitta bättre lämpade områden för verksamheten.

Skötselåtgärder

Parkering, gång- och cykelväg m.m.

- Rosenlunds bankar är idag tillgängligt från väster och öster. Parkering för bilburna besökare ska finnas vid Sannabadet.
- Parkeringsmöjligheter tillgodoses till viss del även på angränsande gator. Det finns även goda möjligheter att ta sig till reservatet med buss eller cykel från Jönköping och Huskvarna.
- Genom campingen ska finnas en öppen passage ut till reservatet.
- Den gång- och cykelväg som går utmed rasbrantens hela sträckning ska underhållas.
- Om ett skyddsstaket behövs och fyller någon funktion bör utredas tillsammans med räddningstjänsten.

Information

- Områdets tillgänglighet och information till besökande ska vara förbättrade enligt nedan: Informationstavlor med karta och information om reservatets värden och föreskrifter ska finnas vid Sannabadets parkering i norr, Vätterstranden och vid Villa Solvik i söder liksom i anknytning till campingplatsen samt vid eventuella, övriga lämpliga angöringspunkter. De fyra nämnda lokaliseringarna för informationstavlor skall även utgöra markerade entréer till reservatet.
- Informationstavlorna ska även kompletteras med en särskild text som uppmärksammar allmänheten om dess begränsningar inom naturreservatet kopplade till allemansrätten. Här ska framgå att man inte får gräva, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning, inte får elda, sätta upp vindskydd eller tälta.
- Ett stort antal varningstavlor som upplyser om rasrisken bör finnas.

Tillgänglighet

- Passagen genom campingen, från bilvägen och ut till reservatet ska underhållas och bevaras.
- Ovanför branten får försiktig utglesning av lövskogen ske för att underlätta framkomligheten för besökarna och för att bibehålla enstaka utsiktspunkter.
- Vid behov ska gräset intill gång- och cykelvägar slås, liksom kring bord och bänkar. Klippning av gräs samt enstaka utglesning av

busk- och trädskikt för att bibehålla utsiktspunkter utförs av reservatsförvaltaren eller på uppdrag av denne.

- I samband med ett ras under februari 2007 försvann en del av gång- och cykelvägen varpå denna flyttades in mot campingen. Framtida ras kan komma att skära av de yttre delarnas tillgänglighet och därmed skapa ett behov av att flytta gångvägen ytterligare och därmed även det staket som avgränsar campingen. Anpassning av reservatets anläggningar ska göras vid behov och utefter försiktighetsåtgärder angivna i reservatsbeslutet.

Dokumentation och uppföljning

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

En fördjupad uppföljning av reservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen ska ske. Uppföljningen ska ske enligt metoder och tidplaner för gällande uppföljningsprogram, vilket för närvarande innebär att uppföljning ska ske inom ramen för de nationella Basinventerings- och Uppföljningsprojekten.

Inmätning av krönkantens läge, lämpligen via flygbilder ska genomföras av Jönköpings kommun. Uppföljningen skall ske minst vart 10:e år för att dokumentera förändringarna. Större ras som inträffar ska fotodokumenteras.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Finansiering

Reservatsförvaltaren bekostar skötselåtgärder inom naturreservatet bland annat framtagande och uppsättning av informationstavlor, rasrisksskyltar och grässlåtter.

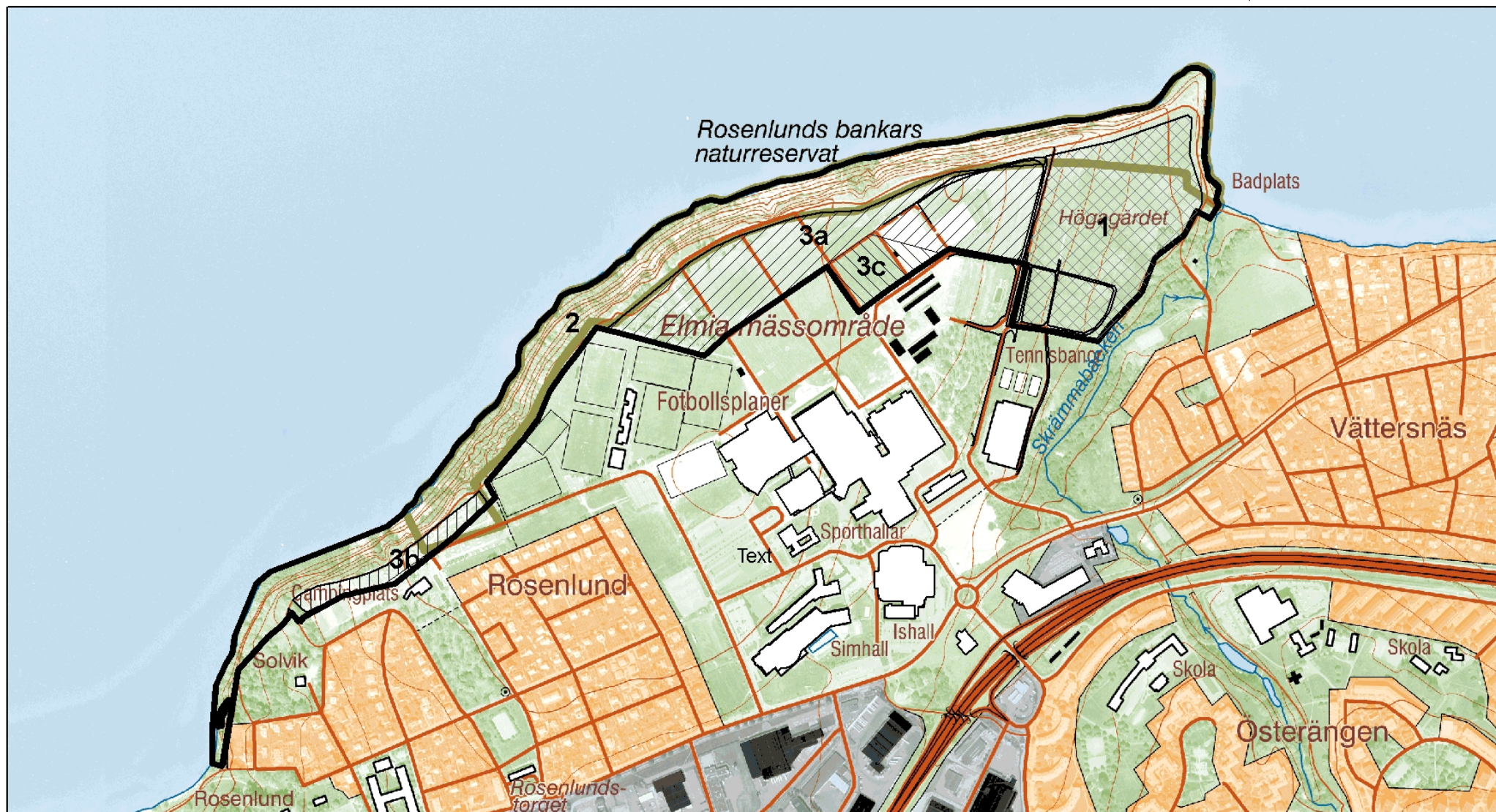
Bilagor

2a Skötselplankarta

Skötselplan för naturreservatet Rosenlunds bankar

Bilaga 2a

Skötselplan. Tillhör Länsstyrelsens beslut
2008-03-31, dnr 511-5170-01

Skötselområden

© Lantmäteriet 2005. Ur GSD-Fastighetskartan
ärende 106-2004/188F.

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16

1:10 000

